

REMISSVAR

2015-09-21

Dnr M2015/3227/R

Miljö- och Energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se
christina.nordenbladh@regeringskansliet.se

Remissvar gällande Promemoria – Anläggningsbesked för biodrivmedel (dnr M2015/3227/R)

Biodrivmedelsbolagen Perstorp Bioproducts, Swedish Biogas International och Energifabriken samt företagsnätverket Cleantech Östergötland lämnar genom detta remissvar sina samlade synpunkter och kommentarer gällande promemorian om anläggningsbesked för biodrivmedel, M2015/3227/R.

Allmänna kommentarer:

Det behövs ett tydligt politiskt ställningstagande och mer långsiktiga villkor

Den svenska politiken för bioenergi är inte långsiktig hållbar och den rimmar illa med målsättningar såväl globalt som inom EU och Sverige om att snabbt minska mänsklighetens klimatpåverkan. Om tvågradersmålet i klimatpolitiken ska kunna klaras med en hög sannolikhet krävs en omställning till hållbara energisystem i Sverige och likvärdiga länder inom ett par decennier. Alla analyser visar tydligt att den förnybara energin spelar en central roll i den processen. Därför var det inte konstigt att statsministern så sent som i förra veckan lyfte fram ambitionen att Sverige ska bli ett av de första fossilfria länderna i världen och att energisystemet ska bli helt förnybart. Idag och under överskådlig tid är bioenergin den i särklass viktigaste komponenten i ett sådant energisystem. Därför är det anmärkningsvärt att regeringen, samma vecka som regeringsförklaringen läggs fram, remitterar ett förslag som slår dramatiskt mot bioenergin idag – och sannolikt än mer mot dess framtid i Sverige. Dessa motstridiga signaler är varken en acceptabel ordning eller uttryck för en långsiktig politik.

Vi skriver detta fullt medvetna om Sveriges problematiska relation gentemot EU i denna fråga, och vi beklagar att Sverige tidigare valt att acceptera den nuvarande ordningen, med eftergifter gentemot EU som slår mot bioenergi i Sverige. Sverige borde redan från början i detta ärende ha valt att ta strid för att Sverige ska få behålla en politik och en miljöbeskattning som tillämpar polluter pays principle (PPP), som faktiskt är fastslagen på fördragsnivå i EU, d.v.s. har lika tung grundläggande vikt som EU:s statsstödsregler. Det är ingalunda uteslutet att Sverige med framgång skulle ha kunnat försvara PPP i EU-domstolen, om utvecklingen ens hade gått så långt, tvärtom ter det sig troligt i takt med att klimatfrågan alltmer lyfts fram i EU-politiken och i EU:s lagstiftning. På den punkten har dessvärre statsstödsreglerna utvecklats åt fel håll, inte minst i EU-kommissionens senaste riktlinjer i frågan.

I det beklagliga läge som nu råder välkomnar vi att regeringen strävar efter att finna en lösning gentemot EU som svarar upp mot såväl statsstödsreglerna som PPP, men ännu en tidsbegränsad så kallad kompromiss är inte gott nog. Det behövs en långsiktig politik och regeringen måste ta ansvar nu för att lägga fast en sådan för svensk del. Ytterst handlar det om utvecklingen i en hel bransch.

Vi förstår att regeringen, i nuläget, gentemot EU-kommissionen behöver kunna visa att de nya statsstödsreglerna uppfylls för att kunna behålla skattebefrielse från 1 januari 2016, och att det är därför som förslaget om anläggningsbesked har lagts fram. Men detta räcker inte om Sverige ska uppnå ambitionen om ett fossilfritt energisystem och behålla sin ledande position internationellt

inom bioenergiområdet. Det är avgörande för branschen och för undertecknade bolag att denna långsiktiga ambition inte äventyras. Detta kräver politiska ställningstaganden för långsiktiga villkor och att Sverige på högsta politiska nivå skärper tonen gentemot EU-kommissionen och driver på linjen att Sverige ska få behålla skattenedsättningen för förnybar energi. Om detta, efter snabba, förnyade och skärpta ansträngningar, inte visar sig möjligt kan det bli nödvändigt att Sverige tar frågan till EU-domstolen. Vi förutsätter att vi i ett sådant skede ges möjligheter att ge fortsatta synpunkter i frågan.

Premiera drivmedel utifrån dess klimatnytta istället för att diskvalificera vissa råvaror

Sverige har nått längst i Europa vad gäller biodrivmedel. De senaste åren har andelen förnybara drivmedel i vägtrafiken stadigt ökat och uppgick 2014 till 12 procent. Det är en ökning med drygt två procentenheter jämfört med 2013 till följd av en ökad biodieselanvändning¹. 58 procent av totala mängden rapporterade biodrivmedel 2014 hade tillverkats från grödor². Etanol, FAME, en del HVO samt en viss del av den svenskproducerade biogasen har sitt ursprung i olika grödor. Dessa bränslen uppfyller hållbarhetskriterierna samt visar goda resultat avseende utsläppsminskning. Istället för att definiera vilka råvaror som får användas bör fokus istället vara på att uppnå utsläppsminskning och att optimera resursutnyttjandet av den biomassa som finns tillgänglig. Detta görs genom att premiera drivmedel utifrån dess klimatnytta, dvs. i vilken utsträckning de minskar växthusgasutsläppet. Detta är mest kostnadseffektivt och ger mest klimatnytta för pengarna.

Elektrifiering av transporter är inte den enda lösningen

Elektrifiering inom transportsektorn kommer att öka men el kan inte ensamt ersätta all bensin och diesel. Biodrivmedlen behövs därför både på kort och lång sikt, dels för att hantera den existerande fordonsparken, dels med tanke på tillgången till el och begränsningar i utbyggnaden av infrastruktur för att förse alla transporter i Sverige med el.

Biodrivmedel är en viktig del av samhället och den gröna omställningen

Framtiden för lantbruket i Sverige är idag hotad. Odling av grödor för olika ändamål är en förutsättning för lönsamhet och långsiktighet inom lantbrukssektorn. Odling sker av grödor – förutom för livsmedel – också för tekniska ändamål, som linolja, hobbyverksamhet som hästfoder, gräsmattor, vete för vodkaframställning, grödor för biodrivmedel mm. Vissa av grödorna kan användas för både livsmedelsändamål och andra ändamål, medan andra inte är att anse som livsmedelsgrödor alls. I en långsiktig och lönsam jordbruksstrategi ingår att odla grödor av olika slag och för olika ändamål; det innebär riskspridning och stabilitet för lantbrukaren att kunna sälja sina produkter till olika användningsområden. Detta är en förutsättning för att upprätthålla lönsamhet och långsiktighet och är därmed en förutsättning för fortsatt jordbruksproduktion och livsmedelsproduktion.

Odling av grödor för produktion av biodrivmedel möjliggör landsbygdens utveckling samtidigt som behov av fossilfritt bränsle inom transportsektorn tillfredsställs. Landsbygden har en avgörande roll i den gröna omställningen och kan på så sätt bidra till fler arbetstillfällen i delar av landet med låg sysselsättning. Promemorians förslag slår därför hårt mot jobben idag och kommande arbetstillfällen inom den gröna omställningen. Den gröna bioekonomin har en central roll att spela i ett hållbart samhälle.

¹ Transportsektorns energianvändning 2014, Energimyndigheten, ES 2015:01.

² Hållbara biodrivmedel och flytande biobränslen under 2014, Energimyndigheten, ET 2015:12.

I och med hållbarhetsdirektivet sker idag beräkning av bl.a. odlingens bidrag till bränslets klimatpåverkan. Detta driver fram en utveckling av förbättrade jordbruksmetoder för att förbättra klimatkalkylen för biodrivmedel. Motsvarande beräkning för livsmedelssektorn saknas. Odling av grödor för biodrivmedel driver därmed på en utveckling som är positiv för jordbruket som helhet i fråga om minskad klimatpåverkan.

Förslaget riskerar fortsatt försämrad lönsamhet i jordbruket

I Sverige (och i övriga Europa) ligger stor del av åkermarken antingen i träda, i andra fall har den tagits ur bruk, eller är mark som endast hålls öppen för att erhålla jordbruksstöd. I Sverige beräknas potentialen vad gäller ej utnyttjad åkermark uppgå till mellan 700 000 och 900 000 ha, vilket motsvarar minst 25 procent av idag befintlig åkermark. Därutöver beräknas ca 500 000 ha användas för hästhobby (foderproduktion, bete och ridning) samt 75 000 ha för golfbanor. I Sverige läggs därutöver åkermark ner löpande vilket gör det svårare att i framtiden uppnå en miljöanpassad försörjning av livsmedel. Ökad odling av råvaror för biodrivmedel skulle därför kunna innebära ökade intäktsmöjligheter för svenska bönder, samt kunna bidra till att förhindra en fortsatt nedläggning av jordbruksmark, och således trygga försörjningen av framtida behov av produkter från åkermark.

I sammanhanget bör det påpekas att odling där spannmålen går direkt till foder är mångfaldigt större än odling för bioenergiändamål. Bioenergi grödor kan minska indirekta markeffekter (ILUC) genom effektivare användning av grödor, då både energi och foder utvinns från samma gröda. Att peka ut bioenergi grödor i klimateffektiva system som en signifikant orsak till indirekta effekter på markanvändning eller den globala uppvärmningen vilar inte på en vetenskaplig bas. Det finns som bekant vissa bioenergisystem som kan minska klimatnyttan men dels förekommer de inte i Sverige, dels behöver politiken differentieras och skilja agnarna från vetet, vilket inte är fallet med utvecklingen av den svenska politiken på området, inklusive vad som nu föreslog i den remitterade promemorian.

I ett långsiktigt hållbart odlingssystem ingår växelvis odling av grödor av olika slag. Genom att växla gröda mellan åren håller sig grödorna friska och skördarna ökar. För att bygga sådan s.k. växtföljd, som också är lönsam, krävs olika grödor för olika ändamål att välja bland. Att begränsa odling av grödor till energiändamål leder till allt mer ensidiga växtföljder.

Världsmarknadspriset på spannmål, oljeväxter och andra jordbruksprodukter ligger idag på historiskt sett mycket låga nivåer, trots att odlingen av grödor för biodrivmedel aldrig varit så stor som nu. Att i det läget införa en lagstiftning som begränsar efterfrågan på jordbruksprodukter är mycket allvarligt och riskerar fortsatt försämrad lönsamhet i jordbruket. Istället bör odling av grödor till biodrivmedel ses som en möjlighet och förutsättning att bibehålla och utveckla åkermark och en grön ekonomisk infrastruktur, med en fortsatt utveckling av odlingsteknik, sorter mm, för kommande generationers behov av både livsmedel och andra jordbruksprodukter.

Specifika kommentarer om remissen:

Vi vill lämna följande specifika kommentarer om remissen:

- Förslagen i promemorian utgör ytterligare steg i fel riktning i politiken för klimat- och bioenergi i Sverige. De senaste åren har signaler och regelverk på flera punkter utvecklats till skada för bioenergin och att det nu föreslås fortsätta ytterligare är oacceptabelt. Tvärtom borde politiken vridas om till att stärka bioenergin i Sverige.
- Konsekvensanalysen i promemorian hävdar att ett "fåtal" anläggningar drabbas av lagändringen. Detta anser vi är felaktigt. Swedish Biogas är en koncern med

moderbolagsgarantier vilket innebär att om en enskild anläggning måste läggas ner så kan hela bolaget drabbas med nerläggning som värsta följd. Detta riskerar medföra att 25-30 procent av Sveriges biogas- och biogödselproduktion försvinner och att många kollektivtrafikbolag och fordonsflottor som en följd plötsligt står utan biogas. Och många av Sveriges ekologiska lantbrukare står utan tillgänglig växtnäring. Totalt har Swedish Biogas investerat 650 MSEK i biogasproduktion, varav 250 MSEK i anläggningen i Jordberga. Företaget har 45 anställda men sysselsättningen från verksamheten är mycket större än så. Studier visar att varje GWh biogas genererar 1 sysselsättning. Det innebär att Jordberga sysselsätter 114 personer. Hela SBI-koncernen sysselsätter 310 personer. Jordberga ligger dessutom i en bygd med hög arbetslöshet och anläggningen är därför en viktig arbetsgivare.

- Konsekvensanalysen belyser inte alla de klart negativa signaler som förslaget skickar vad gäller investeringar i nya anläggningar och inom bioenerginäringen. De företag som tillhandahåller biodrivmedel är beroende av långsiktiga avtal och kontrakt, och marknaden är mycket känslig för ytterligare signaler om att biodrivmedel kommer att fortsätta utsättas för en orättvisande beskattning i framtiden. Förslaget hindrar därför marknadstillväxten generellt, inte bara för livsmedelsbaserade biodrivmedel, och investeringsviljan sjunker dramatiskt inom hela branschen.
- På det hela taget behöver konsekvensanalysen göras om; den är ytlig och saknar en kvantifierad beskrivning (i såväl kronor och sysselsättning som i utsläpp av växthusgaser) av de konsekvenser som förslaget riskerar medföra.
- Definitionen av livsmedelsbaserade råvaror i promemorian är otydlig och lämnar öppet för tolkning. Om det endast är grödor avsedda för livsmedelsändamål som omfattas bör det vara tydligt. Möjligheten att använda råvaror som ej är ämnade som livsmedel måste kvarstå. Dessa grödor bör vara lika självklara som andra restprodukter att använda för produktion av biodrivmedel. Vi menar också att politiken egentligen bör tillåta användning av livsmedelsgrödor som råvara för bioenergi – forskningen visar tydligt att detta ur ett systemperspektiv ofta är en mycket god resurshushållning och klimatåtgärd, inte minst i de system som utvecklats av svenska företag. Regeringen bör inte acceptera EU:s vilsegång på denna punkt i klimatfrågan.
- Värdefull kunskap finns i de anläggningar som idag producerar biodrivmedel. Forskning om nya råvaror och kommande biodrivmedel pågår. Den kunskap som dessa producenter sitter på är av stor vikt för den kommande utvecklingen av biodrivmedel. Promemorians förslag innebär stor risk att dessa producenter försvinner och därmed värdefull kunskap och utveckling för framtiden.
- Vi vill bestämt kritisera den korta remisstiden. Förslaget kan ge dramatiska dåliga effekter för våra företag och det är direkt oseriöst att kräva en analys av denna fråga på mindre än en vecka. Vi tar för givet att vi i närtid därför bereds tillfälle att träffa ansvariga politiker på såväl miljö- som finansdepartementen.

Anna Brynås
VD & Koncernchef
Swedish Biogas International

Karin Varverud
VD
Energifabriken AB

Lars Lind
MD
Perstorp BioProducts AB

John Askling
Ordförande
Cleantech Östergötland